

Manažérská ekonomika (MEK)

**Odvětвовá, sektorová a tržní struktura, optimalizace velikosti
firmy na trhu**

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

ZS 2018/2019

N-NI, N-DI, N-DSGN

Jakub Michal

Email: xmicha20@mendelu.cz

Odvětвовá struktura ekonomiky

Národní hospodářství se člení na jednotlivé odvětví podle charakteru konečných výsledků činnosti jednotlivých podniků a organizací..

Odvětví tvoří podniky se stejným nebo podobným zaměřením a vzájemné vazby a vztahy mezi jednotlivými odvětvími tvoří odvětvovou strukturu národního hospodářství:

- **výrobní** - průmysl (strojařský, chemický, hutnický, textilní a pod.), polnohospodářství (rostlinná a živočišná výroba), stavebnictví, nákladná doprava (cestná, letecká, železniční, lodní, speciální), výrobní služby a jiné,
- **nevýrobní** - školství, kultura, zdravotnictví, osobní doprava, nevýrobní služby a jiné.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odvětвовá struktura ekonomiky

Odvětвовá struktura má vícero významů. Jedním z nich je také způsob rozdělení krajin na:

- **průmyslně vyspělé krajiny**-jsou hlavními exportéři průmyslných výrobků. (USA, Japonsko, Západní Evropa)
- **industrializující se krajiny**-státy, které jsou schopny osvojit si určitou technickou úroveň, ale s určitým generačním opožděním. (střední a severní Evropa)
- **ekonomiky exportující suroviny**-tito krajiny jsou bohaté na jeden nebo více přírodních zdrojů, ale trpí nedostatkem v jiných oblastech. (Blízký východ-jihozápadní Asie)
- **rozvojové ekonomiky**-málo rozvinuté státy, kde se většina obyvatelstva zabývá jednoduchou polnohospodářskou a řemeslnou výrobou. (Subsaharská Afrika, Asie, Latinská Amerika atd.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odvětвовá struktura ekonomiky

V praxi se můžeme potkat s trojí (dvojí) verzí ekonomické klasifikace činností, konkrétně:

- **JKONH** = jednotná klasifikace odvětví národního hospodářství, do 1993
- k dělení národního hospodářství podle odvětví se v ČR používala odvětvová klasifikace ekonomických činností (zkratka **OKEČ**) 1994 až 2007
- od 1. ledna 2008 používáme statistickou klasifikaci ekonomických činností **CZ-NACE**, kterou jsou povinny používat všechny státy EU od 2008

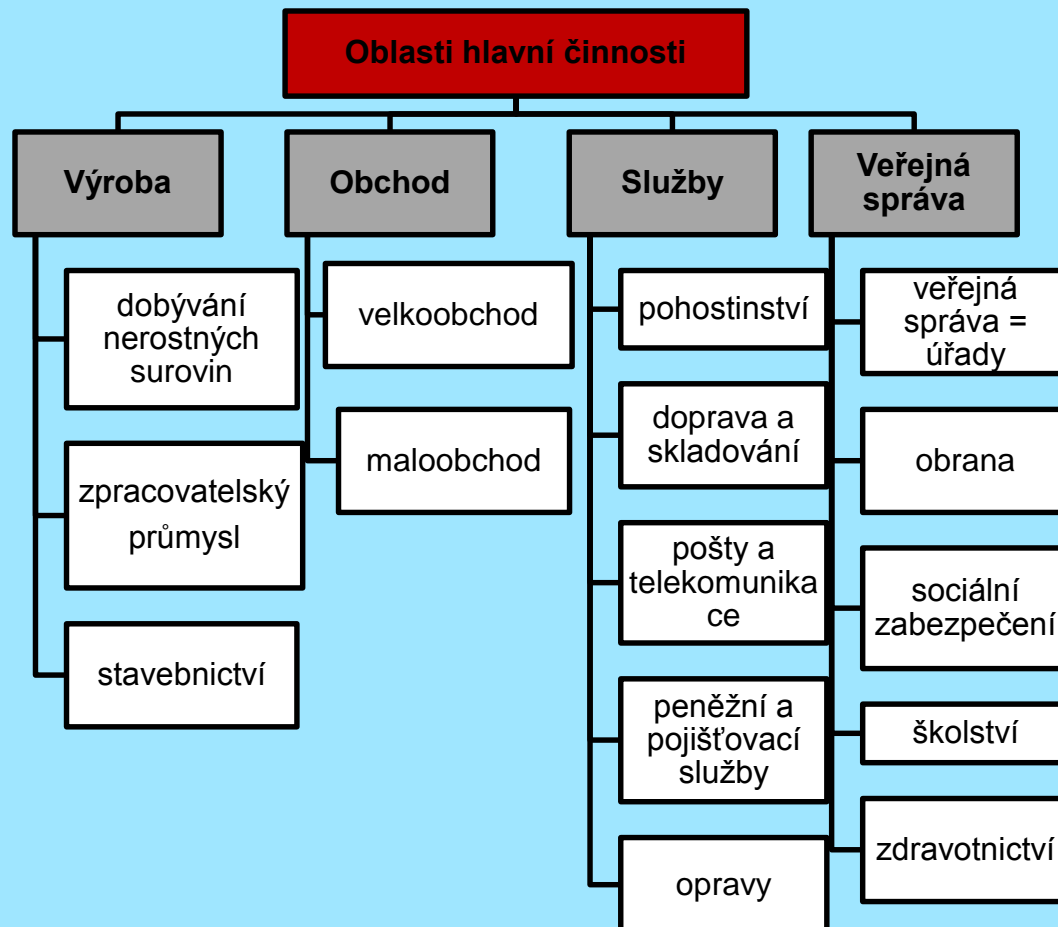
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odvětвовá struktura ekonomiky

Tabulka 1

SYSTEMATICKÁ ČÁST ODVĚTVOVÉ KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ - OKEČ (dle standardu NACE rev. 1.1 od 1.1.2003)		SYSTEMATICKÁ ČÁST ODVĚTVOVÉ KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ - CZ-NACE (dle standardu NACE rev. 2. od 1.1.2009)	
A	ZEMĚDĚLSTVÍ, MYSLIVOST, LESNICTVÍ		SEKCE A - ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ
01	Zemědělství, myslivost a související činnosti	01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
02	Lesnictví a související činnosti	02	Lesnictví a těžba dřeva
B	RYBOLOV A CHOV RYB	03	Rybolov a akvakultura
05	Rybolov, chov ryb a související činnosti		SEKCE B - TĚŽBA A DOBÝVÁNÍ
C	TĚŽBA NEROSTNÝCH SUROVIN	05	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí
CA	TĚŽBA ENERGETICKÝCH SUROVIN	06	Těžba ropy a zemního plynu
10	Těžba uhlí, lignitu a rašeliny	07	Těžba a úprava rud
11	Těžba ropy, zemního plynu a související činnosti kromě průzkumných vrtů	08	Ostatní těžba a dobývání
12	Těžba a úprava uranových a thoriových rud	09	Podpůrné činnosti při těžbě
CB	TĚŽBA OSTATNÍCH NEROSTNÝCH SUROVIN		SEKCE C - ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL
13	Těžba a úprava ostatních rud	10	Výroba potravinářských výrobků
14	Těžba a úprava ostatních nerostných surovin	11	Výroba nápojů
	VÝROBA POTRAVINÁŘSKÝCH VÝROBKŮ A NÁPOJŮ, TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ	12	Výroba tabákových výrobků
DA		13	Výroba textilií
15	Výroba potravinářských výrobků a nápojů	14	Výroba oděvů
16	Výroba tabákových výrobků	15	Výroba usní a souvisejících výrobků
DB	VÝROBA TEXTILIÍ, TEXTILNÍCH A ODĚVNÍCH VÝROBKŮ	16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
		17	Výroba papíru a výrobků z papíru
		18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
		19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
		20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
		21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků

Odvětвовá struktura ekonomiky

Sektorová struktura ekonomiky

sektor = souhrn odvětví s podobnými znaky

národní hospodářství se dělí do 4 sektorů **podle blízkosti k přírodním zdrojům:**

- primární sektor
- sekundární sektor
- terciární sektor
- kvartální sektor

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

- **sektor primární** (tzv. prvovýroba) – zahrnuje získání surovin a produktů z přírody a obdělávání půdy, např. těžební průmysl, lesnictví, zemědělství, rybářství. čím vyspělejší je země, tím menší podíl má primární sektor na celkovém výkonu ekonomiky a na celkovém počtu zaměstnanců v ekonomice.
- **sektor sekundární** (tzv. druhovýroba) – zahrnuje zpracování produktů z prvovýroby a výrobu hmotných statků, např. průmysl kožedělný, potravinářský, chemický, stavební. Zpracovává produkci primárního sektoru.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

- **sektor terciální** – zahrnuje oblast služeb pro obyvatele, např. doprava a spoje, zdravotnictví, pojišťovnictví, obchod, školství, CR, kultura, komunální služby. Velmi široký, nesourodý sektor. Čím vyspělejší ekonomika, tím více zaměstnanců pracuje v tomto sektoru a tím větší podíl terciárního sektoru na celkové produkci ekonomiky
- **sektor kvartální (kvaternární)** – zahrnuje oblast vzdělání, výchovy, vědy a výzkumu – od r. 1990 vzrostl v ČR podíl terciárního sektoru a klesl podíl sekundárního. Představován vědou a výzkumem. *(Někteří autoři a učebnice zařazují vědu a výzkum do terciárního sektoru a kvartální vůbec neuvažují)*

Sektorová struktura ekonomiky

Podle účelu hospodaření:

- **Ziskový sektor** (trvalé dosahování zisku), ze svých zisků si hradí své výdaje
- **Neziskový sektor** (hlavním cílem není tvorba zisku, ale naplnění vzdělávací, sociální, zdravotní, kulturní, obranné a správní politiky státu).

Společnost potřebuje ziskový i neziskový sektor, obě tyto části se vzájemně doplňují a jedna bez druhé nemůže existovat. Zdroje pro neziskový sektor se vytváří v ziskovém sektoru. Neziskový sektor zajišťuje jednotlivým členům společnosti tzv. veřejné statky (vzdělání, obrana státu).

(V ziskovém sektoru se vytváří zdroje pro neziskový sektor, viz. 2% z daně z příjmů, ne z DPH).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Státní neziskové organizace - státní školství, státní zdravotnictví, instituce na ochranu životního prostředí, kulturních památek, státní správa, aj.

Rozlišujeme:

- ~~rozpočtové organizace~~/organizační složky státu (ministerstva, ústřední orgány státní správy (nejvyšší soudy), ČSÚ, Grantova agentura, základní školy, sportovní kluby (jen některé, např. armádní))
- **příspěvkové organizace** (v rezortu školství dětské diagnostické ústavy, dětské domovy nebo speciální školy, v rezortu zdravotnictví fakultní nemocnice nebo psychiatrické léčebny, v rezortu vědy a výzkumu jednotlivé výzkumné ústavy AV R nebo v rezortu kultury muzea, galerie i knihovny celostátního významu)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Nestátní neziskové organizace:

- občanská sdružení – tj. sdružení občanů k různým účelům, jednorázovým i dlouhodobým,
- obecně prospěšné společnosti (o.p.s.) – OPS je právnická osoba založena za účelem poskytování obecně prospěšných služeb,
- nadace – tj. sdružení majetku k přesně vymezenému účelu,
- církevní organizace – tj. organizace věřících, charity, centra pro rodinu, aj.,
- politické strany

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

- **Občanské sdružení:** zákon č. ~~83/1990 Sb.~~, o sdružování občanů, v platném znění. Zrušeno zákonem č. ~~89/2012 Sb.~~ (Nový Občanský zákoník)
- **Obecně prospěšná společnost:** zákon č. ~~248/1995 Sb.~~, o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění. Zrušeno zákonem č. ~~89/2012 Sb.~~ (Nový Občanský zákoník)
- **Nadace a nadační fond:** zákon č. ~~227/1997 Sb.~~, o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění.
- **Církev a její účelová zařízení:** zákon č. ~~3/2002 Sb.~~, o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, v platném znění. Změněno a aktualizováno zákonem č. ~~495/2005 Sb.~~
- **Politické strany:** zákon č. ~~424/1991 Sb.~~ Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Změněno a aktualizováno zákonem č. ~~345/2010 Sb.~~

Sektorová struktura ekonomiky

Dále mohou existovat takzvané **hybridní organizace**, jde například o situaci, kdy stát předá části odpovědnosti např. za poskytování určitých služeb neziskovým organizacím.

Sektorová struktura ekonomiky

- **Hodnocení států** podle stupně hospodářské vyspělosti bývá v různých publikacích a učebnicích uváděno různě. Jedním z kritérií hodnocení států dle vyspělosti je mimo jiné také hodnota hrubého domácího produktu na 1 obyvatele – HDP, což je rovněž jeden z faktorů pro prosperitu státu.
- **HDP** je souhrn všech vytvořených hodnot (v priméru, sekundéru, terciéru i kvartéru) za 1 rok na území daného státu. Většinou se udává v nominální hodnotě – v přepočtu na americké dolary USD, buď jako celková částka, nebo v přepočtu na 1 obyvatele, nebo v paritě kupní síly.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Způsoby interpretace **HDP státu**:

- **celková výše HDP**, která odpovídá hospodářské síle státu, jeho postavení ve světovém hospodářství
- **v přepočtu na 1 obyvatele** dané země – ten je důležitým ukazatelem hospodářské vyspělosti státu a životní úrovně jeho obyvatel

HDP/obyv. jednotlivých států v dolarech vyjádřeno:

- podle směnných kurzů příslušné měny americkému dolaru
- podle parity kupní síly, kde se výše této částky vztahuje k cenám vybraného souboru výrobků a služeb reprezentujícímu obvyklou spotřebu obyvatel (**tzv. spotřební koš**) v dané zemi

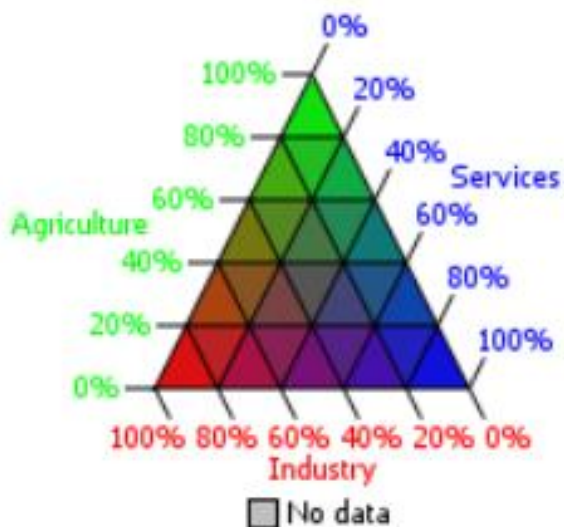
Spotřební koš zahrnuje množství výrobků a služeb, které si koupí průměrná domácnost. V ČR se spotřebním košem zabývá ČSÚ- Český statistický úřad.

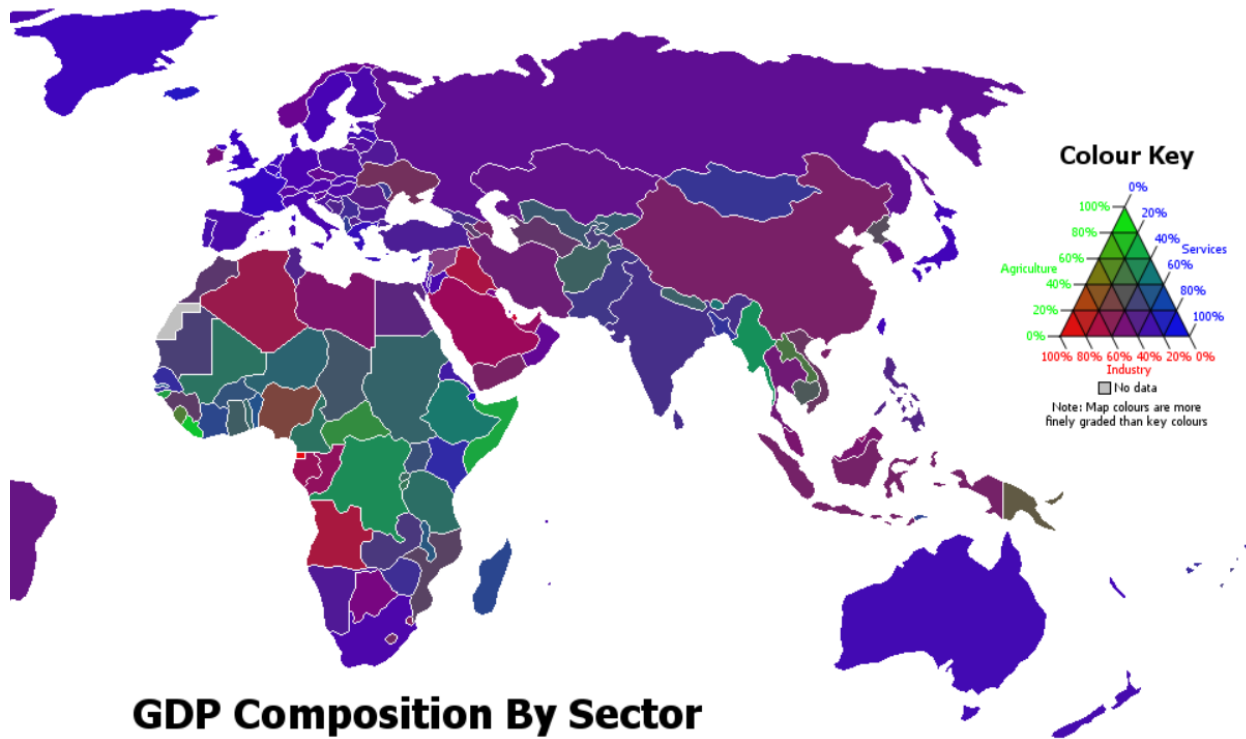
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Colour Key

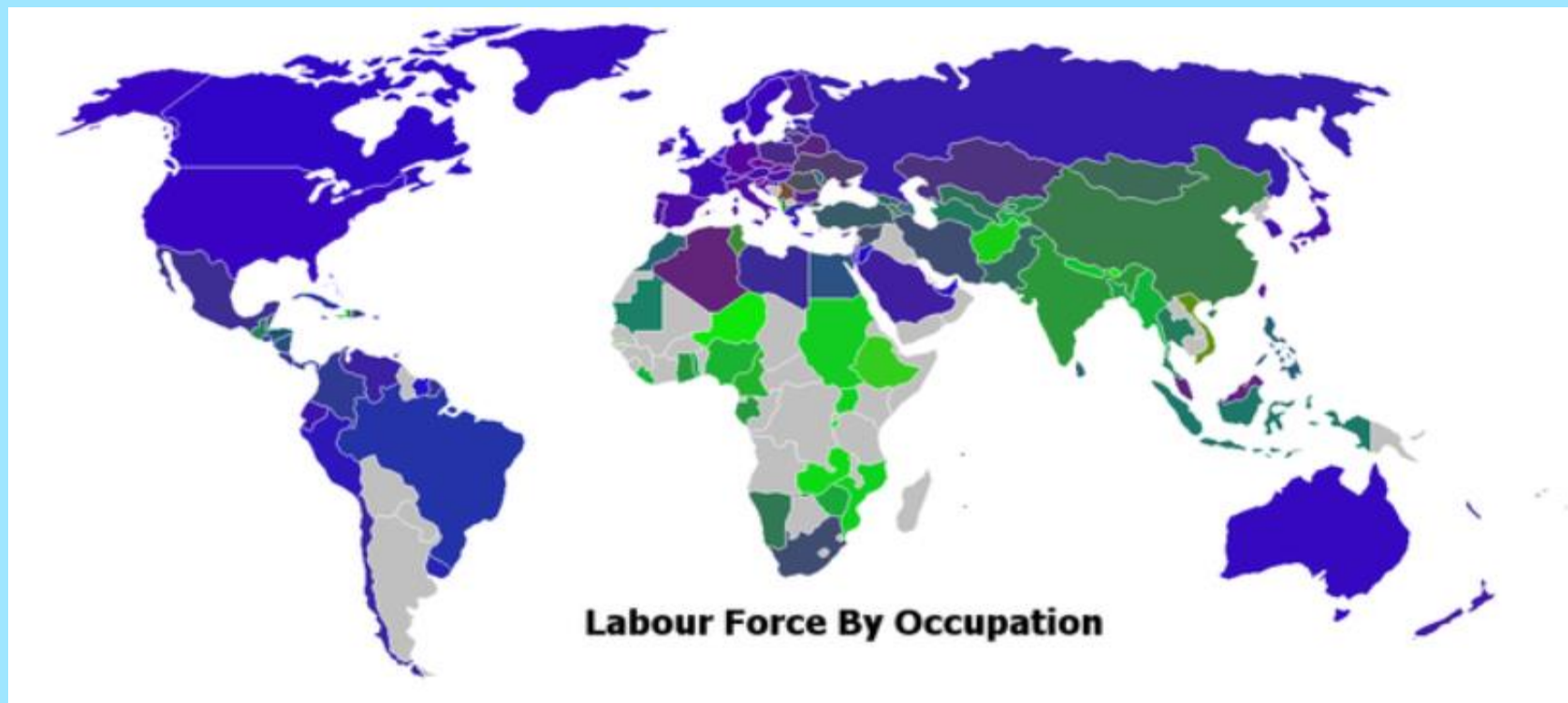

Note: Map colours are more finely graded than key colours

GDP Composition By Sector

Sektorová struktura ekonomiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

- Amerika vládne světovému žebříčku 100 nejhodnotnějších korporací, které každoročně zpracovává německý list Handelsblatt. Americké firmy dominují s 58 společnostmi v první stovce.
- Evropu zastupuje na 14. místě nizozemská ropná společnost Royal Dutch Shell, která poskočila ze 45. pozice v roce 2015, a švýcarský potravinářský koncern Nestlé uzavírající první dvacítku.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Country	Change in market cap of the current Top 100 (\$bn)	Top 100 2017			
		Rank	Market cap 2017 (\$bn)	# companies	Market cap 2016 (\$bn)
United States	1,482	1	10,928	55	9,446
China	245	2	1,801	10	1,556
United Kingdom	100	3	721	5	621
Switzerland	8	4	655	3	647
France	56	5	461	4	405
Japan	90	6	447	4	357
Germany	69	7	424	4	355
Australia	131	8	295	3	164
South Korea	92	9	259	1	167
Hong Kong	-4	10	224	1	228
Belgium	22	11	222	1	200
Canada	35	12	201	2	166
Spain	31	13	200	2	169
Taiwan	31	14	161	1	130
Netherlands	13	15	149	1	136
Ireland	5	16	110	1	105
Brazil	9	17	92	1	83
Denmark	-53	18	88	1	141

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sektorová struktura ekonomiky

Rank 2017				Market capitalization in € bln	Net result' in € bln
1	Apple	US		758.0	43.8
2	Alphabet	US		625.4	19.3
3	Microsoft	US		556.4	19.5
4	Amazon	US		477.6	1.8
5	Facebook	US		436.9	14.7
6	Berkshire Hathaway	US		413.9	13.4
7	Tencent	China		409.8	8.5
8	Alibaba	China		378.8	8.1
9	Johnson & Johnson	US		319.7	13.6
10	JPMorgan Chase	US		315.6	20.9
...
60	SAP	Germany		116.7	3.7
...
71	Siemens	Germany		99.6	6.1

 Technology/
Telecommunications
  Financial
services
  Chemicals/Healthcare/
Pharmaceuticals
  Retail
  Engineering

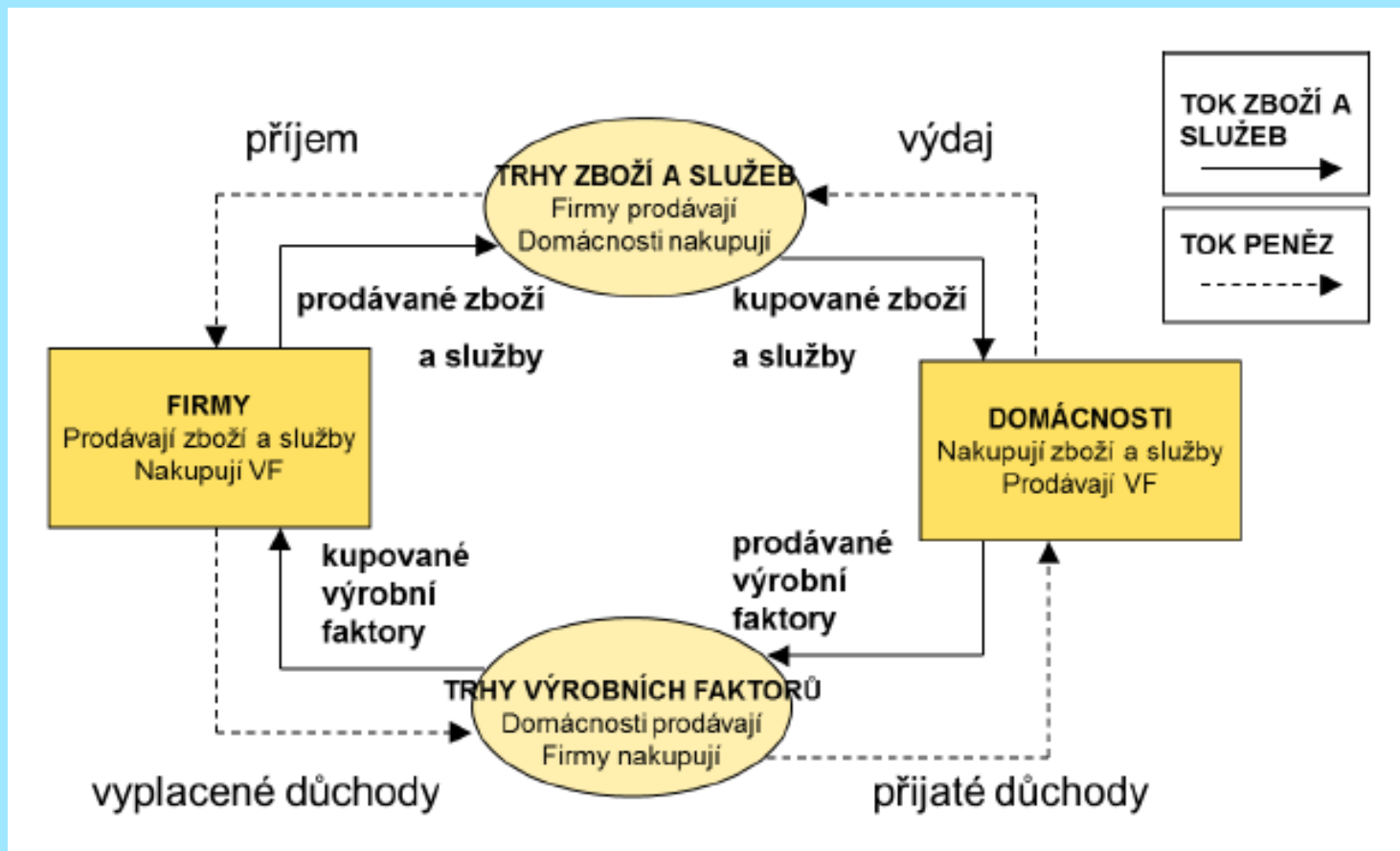
Sektorová struktura ekonomiky

	Company name	Nationality	Industry	Change in market cap 2016-2017 (\$bn)		Market cap 2017 (\$bn)	Market cap 2016 (\$bn)
1	Apple	United States	Technology	149	25%	754	604
2	Amazon.com	United States	Consumer Services	144	51%	423	280
3	Bank of America	United States	Financials	97	69%	236	140
4	JPMorgan Chase	United States	Financials	96	44%	314	217
5	Samsung Electronics	South Korea	Consumer Goods	93	56%	259	167
6	Facebook	United States	Technology	86	26%	411	325
7	Tencent	China	Technology	80	41%	272	192
8	Charter Communications	United States	Consumer Services	78	345%	101	23
9	Alibaba	China	Consumer Services	73	38%	269	196
10	Microsoft	United States	Technology	72	17%	509	437
11	Alphabet	United States	Technology	62	12%	579	518
12	Berkshire Hathaway	United States	Financials	61	17%	411	350
13	Citigroup	United States	Financials	43	35%	165	123
14	China Construction	China	Financials	41	26%	202	161
15	Johnson & Johnson	United States	Health Care	39	13%	338	298
16	HSEC	United Kingdom	Financials	39	31%	162	123
17	Unitedhealth Group	United States	Health Care	35	29%	158	123
18	Wells Fargo	United States	Financials	34	14%	279	245
19	TSMC	Taiwan	Technology	31	24%	161	130
20	Comcast	United States	Consumer Services	29	19%	178	149

Sektorová struktura ekonomiky

Industry	Market cap 2017 (\$bn)	Number of companies 2017	Change in market cap of current top 100 2016-2017 ⁽¹⁾	Industry index performance 2016-2017 ⁽²⁾
1 Technology	3,582	12	20%	23%
2 Financials	3,532	21	15%	22%
3 Consumer Goods	2,660	17	10%	6%
4 Health Care	2,300	16	4%	6%
5 Consumer Services	1,940	11	24%	8%
6 Oil & Gas	1,411	8	7%	14%
7 Industrials	876	7	5%	15%
8 Telecommunications	859	5	-1%	-2%
9 Basic Materials	278	3	20%	24%

Trh a tržní struktura ekonomiky

Trh a tržní struktura ekonomiky

Nabídka (*Supply; S*) = prodávající

Poptávka (*Demand; D*) = kupující

Nabídka a poptávka jsou hybateli tržních ekonomik

Moderní mikroekonomie je o nabídce, poptávce a tržní rovnováze

Trh = skupina prodávajících a kupujících určitého produktu/služby

Nabídka a poptávka odpovídají chování lidí a jejich vzájemné interakci na trhu

Informace – ceny, jejich funkce:

» *Informační – Motivační - Alokační*

Základní předpoklad: racionální chování člověka

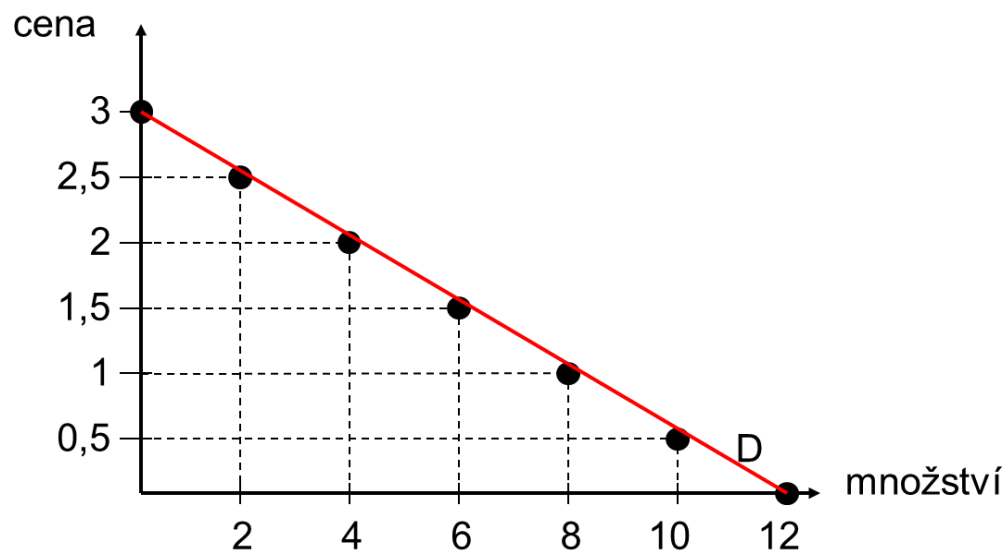
» *Homo oeconomicus*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Trh a tržní struktura ekonomiky

Poptávka (Demand) – Individuální poptávka

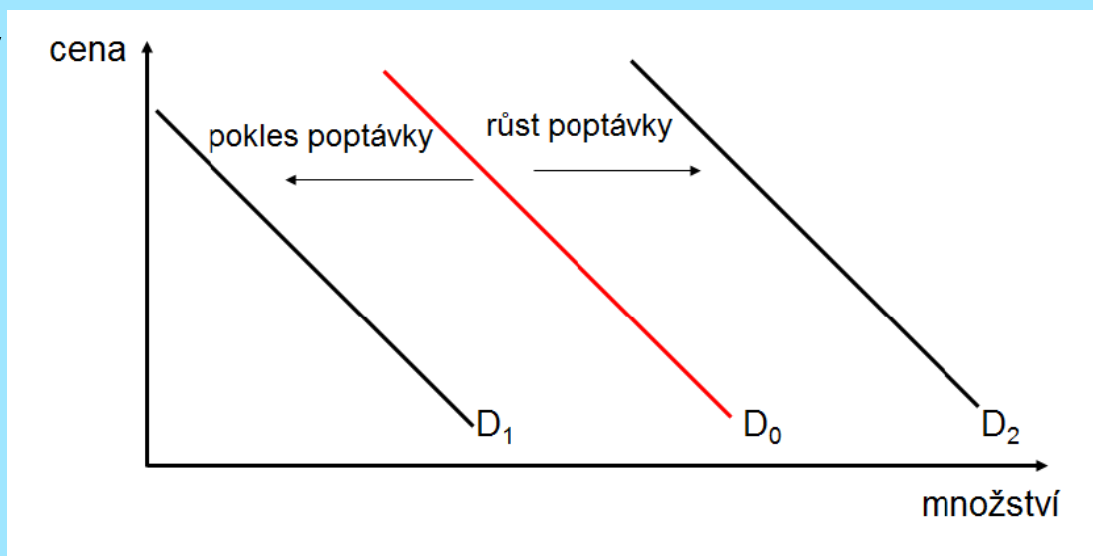
■ Cena rohlíku (v Kč)	■ Poptávané množství (ks)
0	12
0,5	10
1	8
1,5	6
2	4
2,5	2
3	0

Trh a tržní struktura ekonomiky

Poptávka (Demand) - Tržní poptávka

- **Tržní poptávka** = souhrn všech individuálních poptávek po určitém zboží/službě
- **Graficky:** horizontální součet individuálních poptávkových křivek

Posun poptávkové křivky

Trh a tržní struktura ekonomiky

Nabídka (Supply) – S:

- **Nabízené množství**

» *množství produkce, které jsou prodávající ochotni a schopni prodat*

- **Zákon nabídky**

» *ceteris paribus, nabízené množství roste s rostoucí cenou daného produktu*

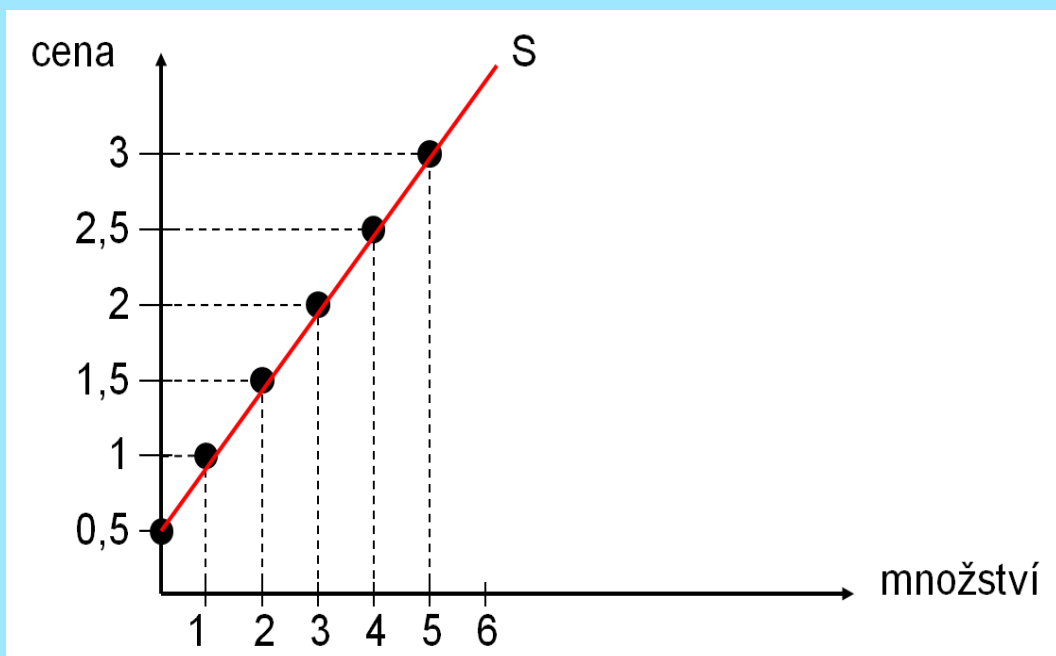
- **Nabídková křivka**

» *vztah mezi množstvím (Q) a cenou (P)*

Trh a tržní struktura ekonomiky

Nabídka (Supply) – Individuální nabídka

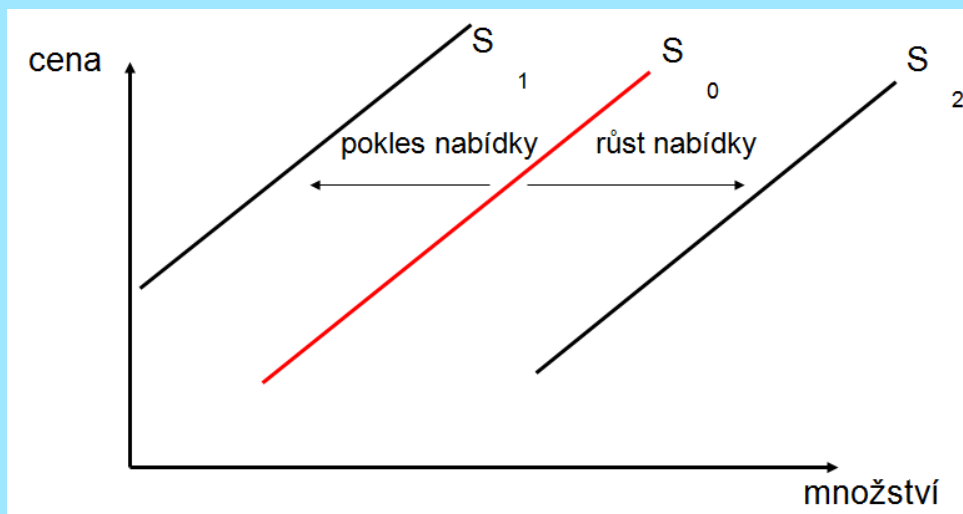
■ Cena rohlíku (v Kč)	■ Nabízené množství (ks)
0	0
0,5	0
1	1
1,5	2
2	3
2,5	4
3	5

Trh a tržní struktura ekonomiky

Nabídka (Supply) - Tržní nabídka

- **Tržní nabídka** = souhrn všech individuálních nabídek určité produkce/služeb
- **Graficky:** horizontální součet individuálních nabídkových křivek

Posun nabídkové křivky

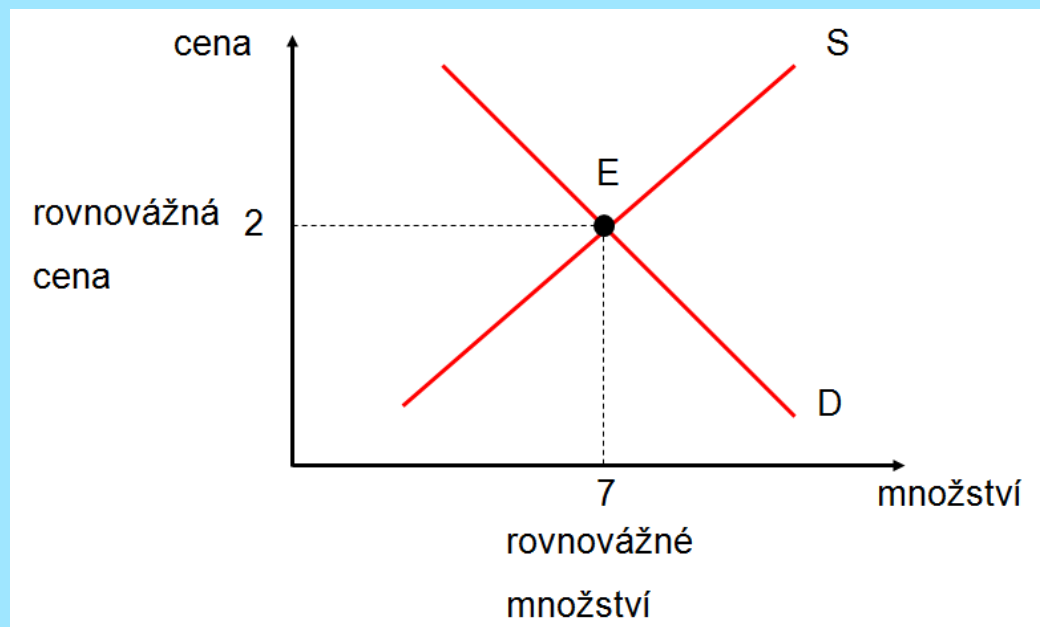
Trh a tržní struktura ekonomiky

- **Rovnováha na trhu statků (výrobků a služeb)**
- **Rovnováha**
 - » *situace, kdy cena dosáhla úrovně, kde jsou se poptávané a nabízené množství rovná*
- **Rovnovážná cena** – odpovídá průsečíku S a D
- **Rovnovážné množství** – odpovídá průsečíku S a D

Cena rohlíku (v Kč)	Poptávané množství (ks)	Cena rohlíku (v Kč)	Nabízené množství (ks)	
0	19	0	0	
0,5	16	0,5	0	
1	13	1	1	
1,5	10	1,5	4	
2	7	2	7	za cenu 2 Kč se poptávané a nabízené množství rovná
2,5	4	2,5	10	
3	1	3	13	

Trh a tržní struktura ekonomiky

Rovnováha na trhu statků (výrobků a služeb)

Trh a tržní struktura ekonomiky

Dokonalá konkurence:

- » *produkce je identická (homogenní)*
- » *mnoho prodávajících a kupujících, takže nikdo nemůže ovlivnit tržní cenu*
- » *kupující a prodávající jsou **cenoví příjemci***

Nedokonalá konkurence:

• **Monopol:**

- » *jeden prodávající = **cenový tvůrce***

• **Oligopol:**

- » *několik prodávajících*
- » *ne příliš agresivní konkurence*

• **Monopolistická konkurence:**

- » *mnoho prodávajících*
- » *odlišitelná produkce*
- » *každý prodávající může stanovit cenu svého produktu*

Trh a tržní struktura ekonomiky

- **Celkový příjem (TR):** $TR = P * q$
*celkový příjem = prodejní cena * prodané množství*
- **Průměrný příjem (AR):** $AR = TR / q = P$
průměrný příjem = celkové příjmy / prodané množství = prodejní cena
- **Mezní příjem (MR):** $MR = (TR') / dq$ (přírůstek TR zvýšením množství o jednotku)
mezní příjem = derivace celkového příjmu dle prodaného množství
- **Celkové náklady (TC):** $TC = FC + VC = AC * q$
*celkové náklady = fixní náklady + variabilní náklady = průměrné náklady * množství*
- **Mezní náklady (MC):** $MC = (TC') / dq$ (přírůstek TC zvýšením množství o jednotku)
mezní náklady = derivace celkových nákladů dle prodaného množství
- **Zisk = TR – TC; maximalizace zisku dosaženo za podmínky MR = MC**

Trh a tržní struktura ekonomiky

Dokonalá konkurence – charakteristiky trhu:

- » *produkce je identická (homogenní)*
- » *mnoho prodávajících a kupujících, takže nikdo nemůže ovlivnit tržní cenu*
- » *kupující a prodávající jsou **cenoví příjemci***
- » *nejestvují bariéry vstupu a výstupu z a do odvětví*
- » *kupující a prodávající mají dokonalé informace (a to jak o cenách tak o technologiích).*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Trh a tržní struktura ekonomiky

Pro výrobce na dokonale konkurenčním trhu platí:

- *Je schopen na trhu prodat všechno vyprodukované množství své produkce*
- *Není schopen ovlivnit prodejní cenu prodávaných statků*
- *Poptávková křivka po produkci individuálního výrobce se pro daného výrobce jeví konstantně, tj. jako horizontála platí:
 $MR = AR = P$, kterou možno chápat jako křivku D (individuální výrobce)*
- ***Zisk = celkové příjmy – celkové náklady***
- ***Zisk na jednotku produkce = průměrné příjmy – průměrné náklady***

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Trh a tržní struktura ekonomiky

Monopol – charakteristiky trhu:

- » **Jediný producent statku** (statek nemá vhodný substitut – produkt kterým jde daný statek nahradit ve spotřebě; například chleba vůči rohlíku)
- » **Monopol má tržní sílu** (je schopen určovat tržní cenu statku, který
 - prodává)
- » **Jestvují bariéry vstupu do odvětví**
- » **Informace nejsou dokonalé**
- **Monopol – důvody vzniku:**
 - » **Vlastnictví důležitého výrobního faktoru jako vstupu do výrobního procesu**
 - » **Na základě rozhodnutí státu (povolení k provozu, licence, patenty...)**
 - » **Přirozený monopol (specifická charakteristika nákladů)**

Trh a tržní struktura ekonomiky

Regulace monopolu:

- » Nakolik monopol vykazuje neefektivní charakteristiky, zejména vyšší cenu a nižší produkční množství ve srovnání se situací na dokonale konkurenčním trhu, se stát snaží o regulaci monopolu
- » Cenová regulace – regulace na základě kontroly kalkulace prodejní ceny
- » Regulace koncentrace – regulace vzniku monopolu procesem povolování fúzí
- » Regulační orgány
- » Antimonopolní legislativa

Optimalizace velikosti firmy na trhu

- **Kooperace** představuje dle některých názorů dobrovolné sdružení (v obecním, tedy ne v právním slova smyslu) společností právně a hospodářsky samostatných. Společnosti, které jsou součástí tohoto sdružení se vzdávají pouze části jejich hospodářské suverenity. Právní suverenity však může být také dotčena. Jedná se zpravidla o koordinované dočasné nekonkurenční chování několika společností, jež je zaměřené k dosažení určitého společného cíle.

Optimalizace velikosti firmy na trhu

Franchising

- původně osvobození od státních daní nebo cel (z Francie);
- později označení pro privilegium provozovat činnost, jejíž monopol do té doby náležel státu;
- nyní způsob podnikání, kdy franchisor poskytuje franchisantovi podrobně popsany obchodní model spočívající obvykle v licenci k ochranným známkám, patentům, užitným a průmyslovým vzorům, know-how (jednotném marketingovém vystupování, jednotných výrobních postupech, chování zaměstnanců, atp.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Optimalizace velikosti firmy na trhu

- **Koncentrace** představuje sdružení společností, ovšem na rozdíl od kooperace zde dochází k daleko hlubším a zásadnějším zásahům do hospodářské a právní samostatnosti společností. Charakteristickým znakem koncentrace je, že alespoň jedna ze společností je napříště podřízena jednotnému vedení. Ta tak může ztratit svoji hospodářskou samostatnost, aniž by byla dotčena její samostatnost právní. K tomuto může z hlediska právního dojít zpravidla na základě uzavření smlouvy nebo na základě využití práv vyplývajících z účasti
- **Koncentrace** je v ekonomickém pojetí tzv. „fúze a akvizice“ (v tomto smyslu chápou fúzi autoři, jako Wohe nebo Kupkovič) což v právní terminologii odpovídá tzv. „fúzi splynutím“, resp. „fúzi sloučením“ a převodu podílu. K těmto změnám dochází opět na základě příslušných smluvních ujednání a nebo na základě zvláštní právní úpravy.

Optimalizace velikosti firmy na trhu

Akvizice rozumíme procesy, při kterých dochází k právnímu nebo ekonomickému spojování podniků.

Procesy akvizic jsou logickou součástí procesu globalizace a především pohybu kapitálu. Dochází k nim ve všech oblastech podnikání. Jejich prostřednictvím vznikají nadnárodní koncerny, které využívají komparativních výhod na úrovni státu, optimalizují své daňové zatížení alokací kapitálu a umístění výroby, hledají a nacházejí nové trhy pro své výrobky.

Mezi důvody pro akvizici patří nejčastěji snaha o rozšíření trhu nebo snaha o získání přístupu k novým technologiím. Často se akvizice provádí za účelem likvidace konkurence. Akvizice jako proces znamená z jazykového hlediska „získávání“. Za akvizici je však označován i cíl tohoto procesu tedy získaná věc, přírůstek.

Akvizice je prováděna dvěma způsoby: „Asset deal“ a „Share deal“.

Akvizitor je právnická nebo fyzická osoba, která usiluje o získání kontroly nad čistými aktivy a operacemi získané společností prostřednictvím akvizice.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Optimalizace velikosti firmy na trhu

- Asset deal

Při transakci typu tzv. „asset deal“ dochází k převodu aktiv resp. pasiv cílové společnosti. Proto se taky tento typ často označuje jako **majetková akvizice**. Podstatou je koupě určitého aktiva nebo celku kupujícím, přičemž protiplnění může mít povahu jak peněžitého protiplnění, tak i protiplnění nepeněžitého, pak by se použila právní úprava smlouvy směnné.

Asset deal může mít konkrétně dvojí povahu a to:

Převod podniku nebo jeho části

Převod vybraných aktiv podniku

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Optimalizace velikosti firmy na trhu

- Share deal

Při použití tohoto typu transakce dochází k převodu účasti v cílové společnosti – k převodu akcií v a.s. nebo k převodu obchodního podílu v případě s.r.o. V důsledku tohoto převodu dochází i k převodu hlasovacích práv ve výši odpovídající podílu. Vzhledem k povaze se tento typ označuje jako akvizice kapitálová. Účelem této transakce je však zpravidla získání **podstatného** nebo **rozhodujícího vlivu** v cílové společnosti. Kupující tedy nekupuje a nenabývá do vlastnictví jednotlivá aktiva či podniky, kupuje však podíl ve společnosti, která tyto aktiva a podniky vlastním de facto se teda jedná o nepřímé získání kontroly nad aktivy a podniky.

Realizace kapitálové akvizice může probíhat vícero způsoby:

Převzetím vkladu či upsáním akcií při zvyšování základního kapitálu (share deal jako forma originálního vzniku účasti)

Převodem již vlastněného obchodního podílu či akcií (share deal jako forma derivativního vzniku účasti)

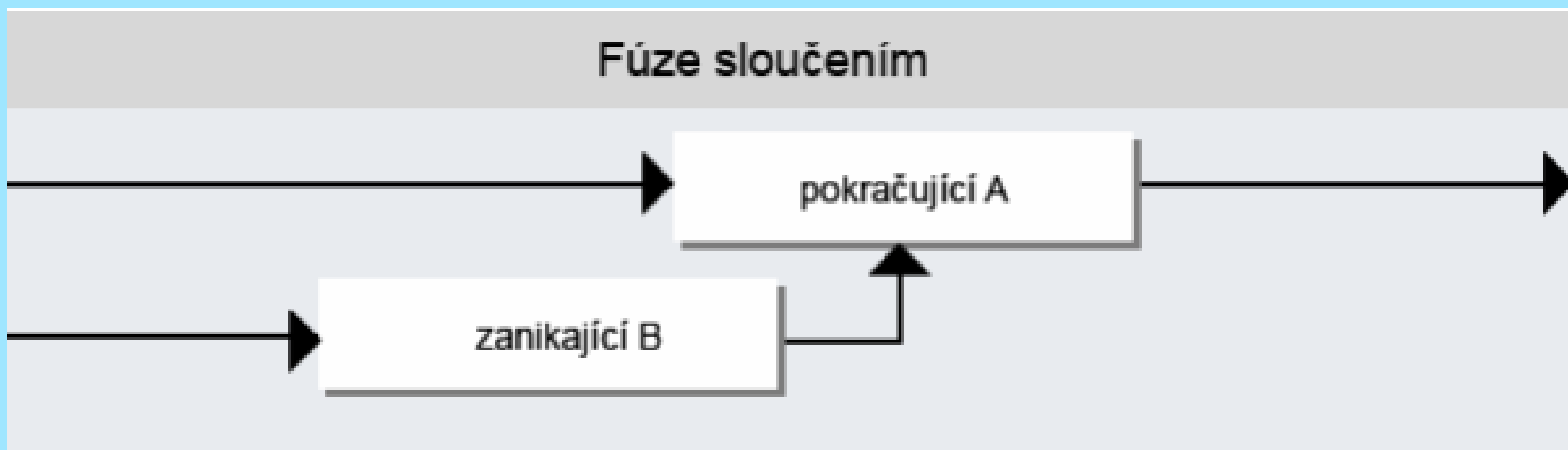
Optimalizace velikosti firmy na trhu

Fúze Jedná se o proces kdy se alespoň dvě právně samostatné společnosti spojí, přičemž alespoň jedna společnost zaniká bez likvidace a veškerá její práva a povinnosti přecházejí na právního nástupce, dochází tedy k universální **sukcesi**. Výsledkem tohoto procesu je vždy snížení počtu společností. Je důležité zdůraznit, že zanikající i nástupnické společnosti nemusí mít při fúzi stejnou formu a přímo **zákon o přeměnách v hlavě CII** upravuje odchylky, jež se týkají vnitrostátní fúze as. s s.r.o.

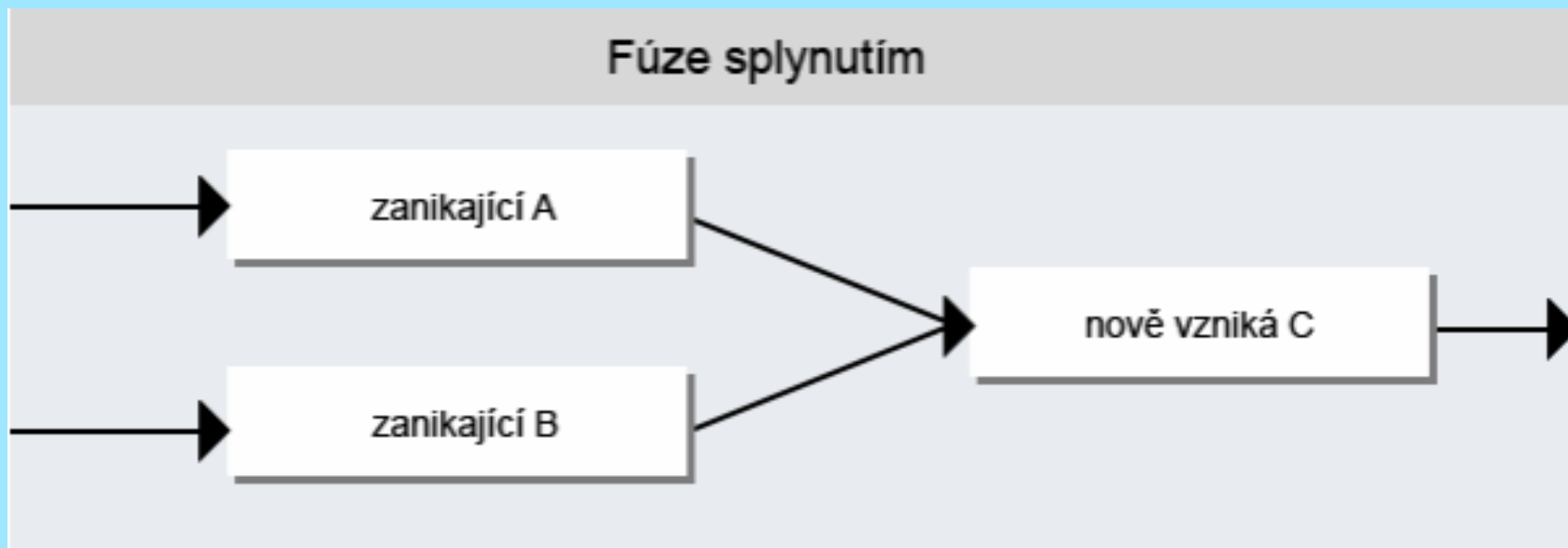
- **Fúze (sloučení)**. Při fúzi pokračuje pouze jediná společnost, která nabude aktiv i pasiv těch společností, které zanikly.
- **Konsolidace (splynutí)**. U konsolidace jde o to, že je založena zcela nová společnost, na kterou přecházejí aktiva i pasiva těch dvou nebo více konsolidovaných společností, které se vznikem nové společnosti zanikají.

Optimalizace velikosti firmy na trhu

Optimalizace velikosti firmy na trhu

Optimalizace velikosti firmy na trhu

Z hlediska vzájemného postavení propojovaných subjektů se rozlišují následující druhy fúzí. Toto členění lze přiměřeně použít i pro třídění akvizic.

- **Horizontální fúze** – při horizontální fúzi dochází k propojení společností, jež vykonávají obchodní činnost ve **stejném oboru a na stejné úrovni**. Slučující se společnosti tak poskytují stejné výrobky a služby, nebo výrobky a služby, které si vzájemně konkurují.
- **Vertikální fúze** – u tohoto typu fúze se spojují společnosti, které jsou na **odlišných úrovních jednoho produkčního řetězce**. Toto propojení může mít podobu rozšíření směrem ke zdrojům (označováno jako „integrace vzad“), tedy například případ propojení výrobní a těžební společnosti. Nebo rozšíření směrem ke spotřebiteli (označováno jako „integrace vpřed“), například případ propojení výrobní a distribuční společnosti.
- **Kongenerická fúze** – tato forma fúze označuje případ, kdy se **propojí společnosti z příbuzných oborů, které však nevyrábějí identický a konkurenční produkt**. Jedná se například o případ spojení výrobce počítačových komponentů a výrobce aplikačního softwaru
- **Konglomerátní fúze** – fúzují-li se společnosti z **naprosto odlišných a nesouvisejících oborů**, jedná se o fúzi konglomerátní.

Děkuji za pozornost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vytvořeno s podporou projektu Průřezová inovace studijních programů Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU v Brně (LDF) s ohledem na discipliny společného základu (reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0021) za přispění finančních prostředků EU a státního rozpočtu České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ